

طرحنامه کرسی ترویجی

۱. مشخصات ارائه دهنده (گان):

نام و نام خانوادگی:	علیرضا صانعی
میزان تحصیلات:	دکتری
رشته تحصیلی:	حکمت متعالیه
مرتبه علمی:	---
نام و آدرس محل اشتغال:	بنیاد علمی - فرهنگی شهید مطهری، قم، بلوار عطاران
شماره تلفن:	۰۹۱۹۸۶۹۸۸۳۸
آدرس ایمیل:	Alirezasanei13691376@gmail.com
شناسه ORCID:	0000-0001-6225-2156

۲. عنوان کرسی:

عنوان فارسی: مبانی انسان شناسی عدالت جنسیتی و بررسی امتداد آن در تدابیر و اقدامات حوزه سلامت معنوی در امور ورزشی
عنوان انگلیسی: Investigating the anthropological foundations of gender justice in sports and its extension in measures and actions related to the spiritual health document
عنوان عربی: دراسة الأسس الأنثروبولوجية للعدالة بين الجنسين في الرياضة وامتدادها في التدابير والإجراءات المتعلقة بوثيقة الصحة الروحية

۳. خلاصه طرحنامه: (حداقل ۱۰۰۰ و حداکثر ۲۵۰۰ کلمه):

الف. شرح موضوع: موضوع کرسی ترویجی بطور دقیق و علمی شرح داده شود. عدالت جنسیتی در کشورهای دیگر به دلیل تسلط و اقتدار فکر فمینیستی مورد مناقشه قرار نگرفته و به عنوان یک راهبرد، مبنای سیاست‌ها، قوانین و برنامه‌ها قرار می‌گیرد. شرافت واژه عدالت و تقابل آن با ظلم و تبعیض آن را غیرقابل گفتوگو کرده است، درحالی‌که عدالت جنسیتی مفهوم پیچیده و تفسیرپذیر و نیازمند دقت بیشتر است. عدالت جنسیتی در کنار سایر حوزه‌های اجتماعی، در ورزش نیز به‌ویژه بعد از تصویب قانون IX در آمریکا- مورد توجه قرار گرفته است و به دنبال برابری مردان و زنان در مسابقات جهانی و المپیک هستند. ورزش ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست، به‌طوری که سال گذشته (۱۴۰۳) نائب رئیس بانوان کمیته ملی المپیک صریحاً بیان کردند که: «در ورزش ایران ابتدا باید عدالت جنسیتی را ایجاد کرد تا در مرحله بعد به برابری جنسیتی برسیم». از این‌رو، مسائل مربوط به حوزه عدالت جنسیتی در ورزش، صرف‌نظر از گزاره‌های توصیفی، طبعاً مشحون از گزاره‌های هنجاری است و در مرزبندی حقوق زنان و مردان ورزشکار، باید‌ها و نبایدهای فراوانی مطرح است.

باسمه تعالی

لذا دستیابی به نظام هنجاری قابل دفاع در حوزه عدالت جنسیتی در ورزش، بدون پرداختن به شناخت های کلان پیشین در باب هستی به صورت عام و انسان و جایگاه او در نظام هستی به صورت خاص، امکان پذیر نیست. در همین جاست که مبانی انسان شناسانه لازم، برای دستیابی به نظام هنجاری مطلوب، در حوزه عدالت جنسیتی، اهمیت به سزایی پیدا می کند.

مهم ترین مبانی انسان شناختی عدالت جنسیتی در ورزش: (برگرفته از مقاله دکتر شجریان)

۱- زن و مرد فراتر از پیکر مادی؛ برخلاف آرای فمینیستی، زن و مرد فراتر از پیکر مادی هستند و حیات طبیعی، بخش محدودی از زندگی ابدی آنهاست؛

۲- گوهر مشترک انسانیت میان زن و مرد؛ برخلاف بسیاری از اظهارات فمینیستی، زن و مرد در «امکان وصول به بالاترین مراتب کمال» مشترک هستند؛

۳- نسبت جنسیت با کمالات وجودی؛ تمایزات جنسی (طبیعی و بیولوژیک) و جنسیتی (اجتماعی و برساختی) میان زن و مرد، مانع از سیر کمالی آنها تا مرز بی نهایت نیست و ملاک برتری آنها نه در این دست تمایزات، بلکه در میزان بهره مندی هر یک از ایشان از مراتب فعلی عقل نظری و عملی است؛

۴- غایت مندی حیات زن و مرد؛ زن و مرد مسافر عوالم برترند و عالم طبیعت پست ترین مرتبه حیات آنهاست و در نتیجه غایات و مطالبات زندگی آنها محدود به سقف حیات مادی و «نظام معاش» نمی گردد؛ بلکه آنها با نگاه به عوالم برتری که در پیش دارند، غایات و مطالبات اصلی خود را در «نظام معاد» جست و جو می کنند؛

۵- تمایز حقوقی میان زن و مرد؛ تمایز حقوقی زن و مرد منافاتی با تحقق عدالت در حق ایشان ندارد، زیرا حتی اگر تمایز ذاتی آنها پذیرفته نشود و صرفاً دو صنف متمایز محسوب شوند، همین تمایز صنفی نیز اصل تمایز حقوقی میان آن دو را توجیه می کند. علاوه بر این با پذیرش این مبنا که شرع و اخلاق، اصول هنجاری متمایزی در حق ایشان مطرح می کند و از طرفی دیگر مراتب عقل عملی و حرکت جوهری ایشان در مسیر کمالات وجودی با عمل به همین اصول متمایز محقق می شود نیز می توان بر اصل تمایز حقوقی میان ایشان به صورت فی الجمله اذعان کرد و از این طریق «عدالت استحقاقی» را در تقابل با «عدالت مساواتی» در نگرش غالب فمینیست ها در حق زن و مرد مطلوب شمرد.

راهبردها و اقدامات:

باسمه تعالی

۱- متناسب سازی رشته های ورزشی برای آقایان و بانوان؛ (یکی از کارهایی که در وزارت ورزش و جوانان باید شکل بگیرد این است که رشته های ورزشی برای آقایان و بانوان متناسب سازی شود. به عنوان نمونه سیاست گذاری ورزش بانوان، طوری راهبری شود که بانوان کمتر به سمت ورزش های خطرناک و آسیب زا مانند بوکس و وزنه برداری کشیده شوند، و بیشتر به سمتی بروند که با فیزیک و روحیه زنانگی آنها سازگاری داشته باشد. همچنین می توان ورزش بانوان را به سمتی جهت دهی کرد که بانوان به سمت ورزش هایی که پوشش های زننده ای دارند مانند کشتی، نروند. یا در بحث داوری چه آقایان و چه بانوان به سمت داوری رشته هایی که اختلاط در آنها نهاده شده و داور مجبور است با جنس مخالف تماس بدنی داشته باشد، نروند)

۲- داشتن کرسی های بین المللی برای حمایت از پوشش ورزشکاران بانوان مسلمان؛ (همان طور که در بحث کرسی های بین المللی گذشت، داشتن کرسی های بین المللی برای دفاع از حقوق ورزشکاران مسلمان، لازم است. یکی از مواردی که همیشه دغدغه ورزشکاران و مدیران مسلمان بوده، مسأله حجاب و پوشش ورزشکاران بوده است، که اگر فردی متعهد و متخصص از کشور ایران یا کشورهای مسلمان در نهادهای بین المللی ورزش باشد، می تواند با رایزنی های خودش، این دغدغه را مرتفع کند و باعث شود که بانوان مسلمان نیز بتوانند در رشته های دلخواه خود مسابقه دهند).

۳- بومی سازی درس های رشته تربیت بدنی و نیز بومی سازی دوره های مدیریت ورزشی تحت عنوان «همبستگی المپیک (olympic solidarity)» بر اساس مبانی دینی؛ (ما اگر می خواهیم ورزش و نظام تربیت بدنی کشورمان، یک نظام اسلامی و برگرفته از آیات و روایات و مبانی اسلامی باشد، باید این ورزش را بر یک چارچوب اسلامی بنا کرد. همان طور که در آموزش و پرورش انجام شد، و سند تحول آموزش و پرورش بر اساس فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی نوشته شد. به عبارتی دیگر در آموزش و پرورش یک چارچوبی به نام فلسفه تعلیم و تربیت شکل گرفت و این نظام آموزش و پرورش را بر روی آن پایه ها و چارچوب ها بنا کردند. در ورزش هم باید فلسفه تربیت بدنی اسلامی نوشته شود و در دانشکده های تربیت بدنی به عنوان چند واحد درسی در نظر گرفته شود تا ورزش و اسناد و قوانینی که در حوزه ورزش نوشته می شود، بر اساس آن چارچوب شکل بگیرد. نه این که در رشته های تربیت بدنی اگر واحدی هم تحت عنوان مبانی تربیت بدنی و ورزش تدریس می شود، منبع و سرفصل درسی آن همان ترجمه کتاب های غربی ای باشد که در بحث مبانی ورزش نوشته شده است. اما در مورد دوره های

همبستگی المپیک باید ذکر کرد که یکی از دوره‌هایی که در کمیته ملی المپیک برگزار می‌شود، دوره‌های همبستگی المپیک (olympic solidarity) است. در این دوره‌ها، سرفصل‌هایی که تدریس می‌شود، تماماً سرفصل‌هایی است که از سوی کمیته بین‌المللی المپیک در نظر گرفته شده و متأسفانه در ایران هم بدون هیچ کم و کاستی، دقیقاً همان موارد تدریس می‌شود. از آنجایی که سرفصل‌های آن دوره‌ها بعضاً با مبانی اسلامی ما هم‌خوانی ندارد، باید سرفصل‌هایی به آن دوره‌ها اضافه شود تا تعارضات مبانی آن دوره‌ها با مبانی اسلامی نیز تدریس شود. از جمله این تعارضات بحث عدالت جنسیتی و برابری جنسیتی است که بین این دو تفاوت زیادی وجود دارد و اسلام عدالت جنسیتی را قبول دارد اما در آن دوره‌ها از برابری جنسیتی صحبت می‌شود، بنابراین اگر این دوره‌ها بومی‌سازی شود، جلوی بسیاری از این انحرافات و تعارضات گرفته می‌شود و مدیران ما نیز با مبانی اسلامی ورزش و تربیت بدنی هم آشنا می‌شوند و از این طریق می‌توانند از موضع ایران در نهادهای بین‌المللی دفاع کنند).

۴- ایجاد تیم پناهندگان و اتباع بیگانه در کشور؛ (در برخی از کشورها، ورزشکاران مسلمان به‌ویژه بانوان - به خاطر اعتقاداتی که دارند، مجوز حضور در مسابقات را پیدا نمی‌کنند، به عنوان مثال، در کشور فرانسه ورزشکاران محجبه به خاطر حجاب‌شان، فرصت حضور در میادین ملی و بین‌المللی را از دست می‌دهند، ایجاد تیم پناهندگان و اتباع بیگانه در ایران به آن‌ها این اجازه را می‌دهد که به فعالیت‌های ورزشی خود در سطح حرفه‌ای ادامه دهند).

۵- تفسیر درست از روایت «الْمَرْأَةُ رِيحَانَةٌ وَكِيسَتٌ بِقَهْرْمَانَةٍ»؛ (بسیاری از متدینین و افراد مذهبی تحت تاثیر تفسیر اشتباه روایت الْمَرْأَةُ رِيحَانَةٌ وَكِيسَتٌ بِقَهْرْمَانَةٍ، موضع منفی نسبت به ورزش بانوان دارند و علاوه بر این که خانواده خود را از ورود به ورزش نهی می‌کنند، با این تفسیرهای اشتباه خود، سدّ راه سایر ورزشکاران بانوان ایرانی نیز می‌شوند. اما تفسیر درست این روایت، همان چیزی است مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «در جامعه ما متأسفانه به تبع خیلی از جاهای دنیا، شأن زن شناخته نشده است. در نظر اسلام و در نگاه کلی‌ای که اسلام دارد، زن همان است که در این جمله «الْمَرْأَةُ رِيحَانَةٌ وَكِيسَتٌ بِقَهْرْمَانَةٍ» است؛ مثل یک گل. یک گل، وجودش لازم است و نگهداری‌اش لوازمی دارد. وَكِيسَتٌ بِقَهْرْمَانَةٍ؛ منظور از قهرمان، این قهرمان متعارف ما نیست، قهرمان یعنی کارگزار؛ یعنی در واقع رئیس خدمه. این جوری نیست که خانم در خانه شما مسئول خدمتگزاری باشد، حالا ولو به عنوان رئیس خدمه؛ قضیه این نیست. وَكِيسَتٌ بِقَهْرْمَانَةٍ؛ قهرمان در تعبیرات عربی و در اصطلاحات رایج ادبیات عرب عبارت است از آن کسی که ملک

شما را برای تان اداره می‌کند؛ یعنی کارهای تان را انجام می‌دهد؛ وقتی شما صاحب یک ملکی هستید، یک قهرمانی دارید؛ می‌گویید زن این جوری نیست...» (۱۳۹۵/۰۲/۲۰)

۶- حضور یک فقیه و اسلام‌شناس در کمیته‌های اخلاق و انضباطی فدراسیون‌های ورزشی به‌ویژه در ورزش‌های بانوان. (اکثر فدراسیون‌های ورزشی و همچنین کمیته ملی المپیک دارای کمیته اخلاق و انضباطی هستند. کمیته انضباطی مسائل درون زمین بازی را بررسی می‌کند و کمیته اخلاق به مسائل بیرون زمین می‌پردازد. در هر دو کمیته افرادی که به‌کارگیری می‌شوند، افرادی هستند که صبغه حقوقی دارند و مسائل را فقط با دید حقوقی بررسی می‌کنند، حضور یک فقیه و اسلام‌شناس سبب می‌شود که این کمیته‌ها در احکام خود، جنبه‌های فقهی و شرعی مسائل را هم مدنظر داشته باشند.)

سایر راهبردها و اقدامات:

۱. تدوین اسناد و قوانین ورزشی بر اساس مبانی دینی؛
۲. ضرورت اجرای طرح مربیان فرهنگی برای تیم‌های ملی مردان و زنان؛
۳. بهبود و اصلاح پذیرش زنان در پست‌های مدیریتی ادارات ورزش و فدراسیون‌های ورزشی مطابق با شأن بانوی ایرانی - اسلامی؛
۴. توجه رسانه‌ها به ورزش بانوان و پوشش خبری ورزش بانوان مطابق با شأن بانوی ایرانی - اسلامی؛
۵. ایجاد اماکن و فضاهای ورزشی ویژه بانوان مطابق با شأن بانوی ایرانی - اسلامی؛
۶. توجه ویژه به ورزش حوزه علمیه خواهران؛
۷. میزبانی از مسابقات کشورهای اسلامی در ورزش بانوان توسط جمهوری اسلامی ایران؛
۸. تدوین یک سیاست راهبردی برای کل کشور در ورزش بانوان مطابق با شأن بانوی ایرانی - اسلامی؛
۹. تقویت چهره سلامت محور ورزش تا رقابت محور آن در بانوان
۱۰. تجلیل و قدردانی از بانوان ورزشکار در تراز جمهوری اسلامی
۱۱. ایجاد و حمایت از کانون‌های هوادارای بانوان در ورزشگاه‌ها
۱۲. راه‌اندازی مجدد فدراسیون اسلامی ورزش بانوان
۱۳. استفاده مناسب از بستر شهرداری جهت توسعه ورزش بانوان مطابق با شأن بانوی ایرانی - اسلامی؛
۱۴. حمایت از بخش خصوصی جهت توسعه ورزش بانوان مطابق با شأن بانوی ایرانی - اسلامی؛

ب. سوابق دانشی: تاریخچه موضوع و سوابق نظری و دانشی موجود در این زمینه چیست و جایگاه موضوع حاضر کجاست؟ در بحث مبانی انسان‌شناختی عدالت جنسیتی مقاله‌ای جناب دکتر مهدی شجریان در همین موضوع کار کرده‌اند اما در موضوع مبانی انسان‌شناختی عدالت جنسیتی در ورزش و امتداد آن در سند سلامت معنوی، تا جایی که بنده فحص کردم، چیزی پیدا نکردم.
ج. موارد نوآوری: ضمن بیان دانش موجود، نوآوری طرحنامه بطور واضح و روشن تعیین شود. این تحقیق، در زمینه عدالت جنسیتی با رویکرد عدالت استحقاقی است که خود این مساله نوآوری تحقیق است، همچنین راهبردها و اقدامات عملی این بحث برای سند سلامت معنوی نیز جزو نوآوری این پژوهش به‌شمار می‌آید.
د. فرایند: فرایندی که در آن فرضیه/ایده/مدل / نظریه حاصل شده است، بطور دقیق شرح داده شود.
ه. منابع: فهرست منابعی که در متن ارجاع داده شده است، آورده شود. ۱. درآمدی بر مبانی انسان‌شناختی عدالت جنسیتی از منظر حکمت متعالیه، با تاکید بر نقد مبانی فمینیستی؛ مهدی شجریان (مقاله)؛ ۲. مبانی فلسفی فمینیسم؛ خسرو باقری (کتاب)؛ ۳. تحلیل جامعه‌شناختی از نابرابری جنسیتی در ورزش (از منظر زنان ورزشکار قهرمان ملی)، معصومه نظری آزاد، اکبر طالب پور، مجید کاشانی (مقاله)؛ ۴. اسلام و تفاوت‌های جنسیتی در نهادهای اجتماعی، حسین بستان (کتاب)